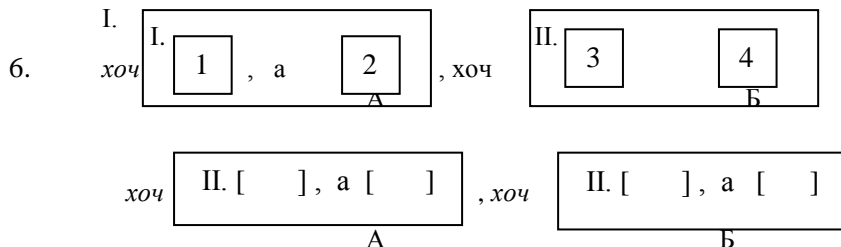

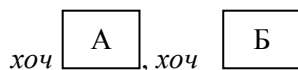
ВРАЗИКИ РОЗБОРУ СКЛАДНИХ УСКЛАДНЕНИХ РЕЧЕНЬ ІЗ СУРЯДНИМ І БЕЗСПОЛУЧНИКОВИМ ЗВ'ЯЗКАМИ

Хоч¹ пойдете ви у ліс, а² я тут посиджу, хоч³ посиджу я за вас, а⁴ ви йдете, діду (С. Руданський).

1. Речення непитальне (спонукально-розповідне).
2. Неокличне.
3. Стверджувальне.
4. Складається з чотирьох предикативних одиниць.
5. Складне ускладнене речення із сполучниковим сурядним зв'язком.

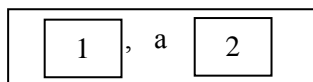
7. Речення має два рівні членування.
8. **На першому (логіко-синтаксичному) рівні** членування розглянемо синтаксичну одиницю, побудовану за схемою елементарного складносурядного речення:

Структура відкрита, гнучка, з розділовими відношеннями та семантикою взаємовиключення подій. Засіб зв'язку – повторюваний сурядний розділовий сполучник *хоч...хоч*.

9. **На другому (структурно-семантичному) рівні членування** розглянемо компоненти (структурно-семантичні блоки) А та Б, що побудовані за схемою елементарного складносурядного речення.

Структурно-семантичний блок А

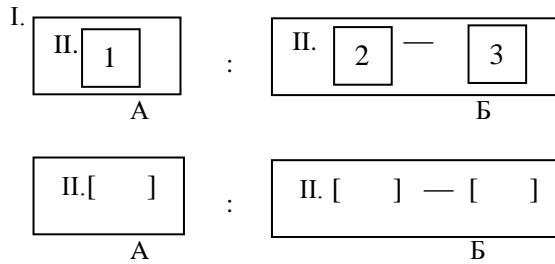
Структура замкнена, гнучка з одним показником синтаксичного зв'язку та зіставно-протиставними відношеннями між предикативними одиницями. Засіб зв'язку – одиничний, зіставно-протиставний сполучник *а*.

Структурно-семантичний блок Б (розбираємо аналогічно)

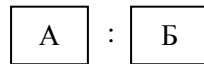
Пунктуація: 1. Кома для відокремлення речень, що об'єднані в одне складне за допомогою повторюваних сполучників (*хоч... хоч*). 2. Кома для відокремлення речень, що входять до складносурядного речення (*а*). 3. Кома для виділення звертань. 4. Крапка в кінці речення.

Слово¹ не горобець: вилетить² – не піймає³
(Народна творчість).

1. Речення непитальне (розповідне).
2. Неокличне.
3. Стверджувально-заперечне.
4. Складається з трьох предикативних одиниць.
5. Ускладнене безсполучникове складне речення.
- 6.

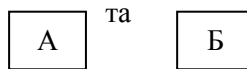

7. Речення має два рівні членування.
8. **На першому (логіко-синтаксичному) рівні членування** розглянемо одиницю, побудовану за схемою елементарного складного безсполучникового речення:

Структура негнучка, закрита, нетипізована, з пояснювальними відношеннями. Засіб зв'язку – інтонація.

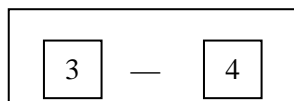
9. **На другому (структурно-семантичному) рівні членування** розглянемо окремо компоненти

Структурно-семантичний блок А побудовано за схемою елементарного простого речення:
Слово не горобець.

1. Заперечне (загальнозаперечне);
2. Дійсний спосіб, синтаксично теперішній час, вихідна форма парадигми;
3. Двоскладне;
4. Структурна схема $N_1 \text{ neg } N_1$;
5. Непоширене;
6. Повне;
7. Підмет – слово – однослівний, номінативний, виражений іменником у називному відмінку;
8. Присудок – не горобець – складений іменний, виражений нульовою абстрактною зв'язкою (дієслово *бути* в теп. ч.) + іменна частина у формі називного відмінка іменника.
Семантична будова. Пропозиція має реченнєве оформлення, двокомпонентна (S, P).
9. Неускладнене;
10. Подільне.

Структурно-семантичний блок Б побудовано за схемою елементарного безсполучникового складного речення:

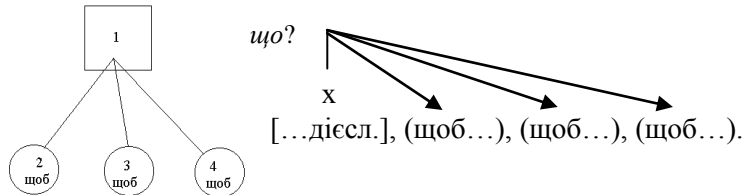
Структура закрита, типізована, з факультативною позицією заключної частки (*то* або *так*). Семантико-синтаксичні відношення обумовленості (умовно-наслідкові). Засіб зв'язку – інтонація.

Пунктуація: 1. Двокрапка між двома реченнями, що входять до складу безсполучникового складного речення, якщо друге речення розкриває зміст першого. 2. Тире у безсполучниковому складному реченні, якщо в другій його частині подано висновок або наслідок дії першого. 3. Крапка в кінці речення.

ВРАЗКИ РОЗБОРУ УСКЛАДНЕНИХ СКЛАДНОПІДРЯДНИХ РЕЧЕНЬ

Я¹ люблю, щоб сонце² зріло, щоб жукалі³ скрізь громи, щоб⁴ нове життя будило рух і гомін між людьми (П.Грабовський).

1. Речення непитальне (розповідне).
2. Неокличне.
3. Стверджувальне.
4. Складається з чотирьох ПО, по-єднаних між собою підрядним зв'язком.
- 5-6. **1-ша ПО** – головна, **2–4 ПО** – підрядні, марковані синтаксичними засобами зв'язку й знаходяться у постпозиції щодо головної.
- 7.

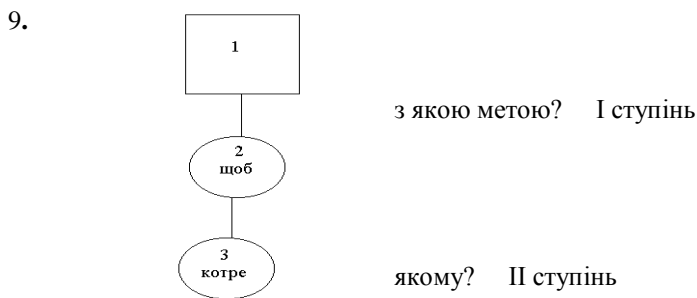

8. Ускладнене складнопідрядне речення з однорідною одночленною супідрядністю.
9. 2,3,4 ПО відносяться до 1-ої ПО і пов'язуються з нею підрядним зв'язком, утворюючи нерозчленовану негнучку структуру на основі прислівного передбачуваного зв'язку. Тип підрядних: з'ясувальні. Засіб синтаксичного зв'язку – асемантичний сполучник **щоб**.
10. *Пунктуація*. Кома для відокремлення у складнопідрядному реченні підрядних частин, введених сполучниками або сполучними словами, від головної та від інших підрядних. Крапка в кінці речення.

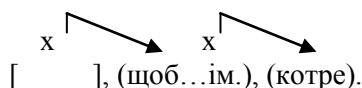
* * *

*Соняшники¹ високо попіднімали свої жовті голови, **щоб** мерції² погрітися на сонці, **котре**³ дугою світу збігало через гору і осідало золотим піском аж ген за ставом на луках (Панас Мирний).*

1. Речення непитальне (розповідне).
2. Неокличне.
3. Стверджувальне.
4. Складається з трьох ПО, поєднаних між собою підрядним зв'язком.
- 5-6. **1-ша ПО** – головна; **2–3 ПО** – підрядні, марковані синтаксичними засобами зв'язку й знаходяться у постпозиції щодо головної.
7. Ускладнене складнопідрядне речення з послідовною неоднорідною двоступеневою підрядністю.
8. **2-га ПО** відноситься до 1-ої ПО та пов'язується з нею підрядним зв'язком, утворюючи розчленовану гнучку структуру на основі детермінантного непередбачуваного зв'язку. Тип підрядного: зумовленості (мети). Засіб синтаксичного зв'язку – асемантичний сполучник **щоб**. **3-тя ПО** відноситься до 2-ої ПО і пов'язується з нею підрядним зв'язком, утворюючи нерозчленовану негнучку структуру на основі прислівного передбачуваного зв'язку. Тип підрядного: присубстантивне (означальне). Засіб синтаксичного зв'язку: сполучне слово – **котре**.

з якою метою? якому?

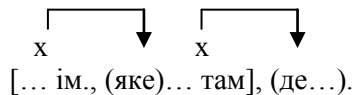
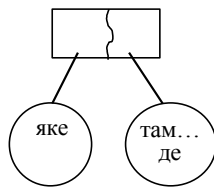

10. *Пунктуація*. Кома для відокремлення у складнопідрядному реченні підрядних частин, уведених сполучниками або сполучними словами, від головної та від інших підрядних. Крапка в кінці речення.

* * *

3. Живі потреби люблячого серця, яке ще не²охололо, спонукають¹ дитину бачити і любити життя навіть там, де досвідчений розум не³бачить нічого живого й одухотвореного (П. Юркевич).

1. Речення непитальне (розповідне).
2. Неокличне.
3. Стверджувально-заперечне.
4. Складається з трьох ПО, поєднаних між собою підрядним зв'язком.
- 5-6. **1-ша ПО** головна; **2-3 ПО** – підрядні, марковані синтаксичними засобами зв'язку: 2-га ПО знаходиться в інтерпозиції щодо головної, а 3-тя ПО – у постпозиції.
- 7.

8. Ускладнене складнопідрядне речення з неоднорідною різночленною супідрядністю.
9. **2-га ПО** відноситься до 1-ої ПО і пов'язується з нею підрядним зв'язком, утворюючи нерозчленовану негнучку структуру на основі прислівного передбачуваного зв'язку.
Тип підрядного: присубстантивно-означальне.
Засіб синтаксичного зв'язку: сполучне слово – *яке*.

3-тя ПО відноситься до 1-ої ПО і пов'язується з нею підрядним зв'язком, утворюючи нерозчленовану негнучку структуру на основі корелятивного передбачуваного зв'язку.
Тип підрядного: займенниково-співвідносне (ототожнювальне).
Засіб синтаксичного зв'язку: анафоричний елемент + сполучне слово (корелятивна пара – *там...де*).

10. *Пунктуація*. Кома для відокремлення у складнопідрядному реченні підрядних частин, уведених сполучниками або сполучними словами, від головної та від інших підрядних. Крапка в кінці речення.